

CURS DE PEDAGOGIE

Conf. univ. dr. **Adriana NICU**

Mivelul I

- Introducere în pedagogie**
- Teoria și metodologia curriculum-ului**
- Teoria și metodologia instruirii**
- Teoria și metodologia evaluării**

Teoria și metodologia instruirii

- Didactica – teoria procesului de învățământ**
- Principiile didactice**
- Metode și mijloace de învățământ**
- Moduri și forme de organizare a procesului de învățământ**
- Proiectarea didactică**
- Relaționare și comunicare didactică**

Moduri și forme de organizare a procesului de învățământ

- Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții**
- Lecția – delimitări conceptuale**
- Tipuri de lecții și structura lor orientativă**
- Evaluarea lecției**
- Alte forme de organizare a procesului de învățământ**

Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții

- ❑ Sistemul de învățământ, de-a lungul istoriei, a cunoscut mai multe forme de organizare.
- ❑ În fazele incipiente ale educației instruirea s-a desfășurat individual și selectiv.
- ❑ În secolul al XVII-lea, pedagogul ceh Jan Amos Comenius a pus bazele sistemului de organizare a instruirii pe *clase și lecții*, sistem care a cunoscut o răspândire rapidă în Europa și apoi în toate țările lumii.

Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții

- În țara noastră învățământul pe clase și lecții a fost introdus prin Legea Instrucțiunii Publice din 1864.

Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții

□ Clasa de elevi

- cadrul organizatoric constituit din grupe constante de elevi potrivit vârstei, progresului lor școlar și nivelului de dezvoltare intelectuală;
- nu este doar un spațiu educativ în care se transmit/însușesc informații, ci are multiple valențe psiho-pedagogice;
- instruirea este organizată pe ani școlari, cu o structură bine precizată, iar conținutul instruirii este structurat pe discipline de studiu, conform unor documente școlare (plan de învățământ, programă școlară, manuale etc.);
- procesul instructiv-educativ se desfășoară după un orar, sub formă de lecții sau alte tipuri de activități didactice;
- trecerea elevilor dintr-un an de studiu în altul superior se face anual pe baza promovării.

Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții

- ❑ **Lecția** reprezintă forma principală de organizare a procesului de învățământ prin care se desfășoară *activitatea comună* a clasei de elevi sub conducerea profesorului.
- ❑ Fiecare lecție are un *scop* precis, anumite *secvențe de conținut*, antrenează diferite *strategii didactice*, ceea ce conferă activității didactice un caracter sistematic, unitar și logic.

Organizarea procesului de învățământ pe clase și lecții

- **Lecția are valențe multiple:**
  - asigură însușirea sistematică a cunoștințelor;
  - formează și exersează capacități intelectuale, morale, practic-aplicative.

- **În conceperea lecției profesorul este influențat de diferite *modele de instruire*, ceea ce face ca aceasta să poată fi organizată:**
  - *frontal*, cu întreaga clasă și predomină activitatea de predare;
  - pe *grupe mici* de elevi (4-6) și permite diferențierea sarcinilor de învățare;
  - *individual*, prin activități independente.

Avantajele și dezavantajele învățământului pe clase și lecții

Avantaje	Dezavantaje
<ul style="list-style-type: none"> ✓ antrenează un mare număr de elevi; ✓ costuri mai mici; ✓ asigură formarea culturii generale și de specialitate; ✓ dezvoltă tehnicile de muncă intelectuală ale elevilor; ✓ stimulează creativitatea elevilor; ✓ conturează profilul de personalitate: intelectual, moral, estetic, fizic, profesional etc.; ✓ cultivă sentimente, atitudini, interese, aptitudini etc.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ predomină activitatea profesorului și pasivismul elevilor; ✓ autoritarismul relației profesor-elev; ✓ uniformizează demersurile didactice ✓ nu promovează autoinstruirea și nici autoevaluarea; ✓ conexiunea inversă este dificil de realizat la clasele cu număr mare de elevi etc.

Exercițiu reflexiv

Scrieți:

- 3** termeni (concepte) din ceea ce ați învățat până în acest moment;
- 2** idei despre ceea ce ați dori să aprofundați;
- 1** abilitate pe care considerați că ați dobândit-o în urma activității de predare-învățare.

Alte modalități de organizare a activității instructiv-educative

- ❑ **Sistemul monitorial** a fost promovat la sf. sec. al XVIII-lea de preotul englez Andrew Bell (1753-1832) într-un orfelinat din India și ulterior în Anglia, de profesorul John Lancaster (1778-1838).
- ❑ **Sistemul sau planul Dalton** este cunoscut ca sistem al muncii didactice pe laboratoare și cabinete școlare, inițiat la începutul secolului XX, de Helen Parkhurst în localitatea Dalton din S.U.A.
- ❑ **Sistemul Winnetka** este cunoscut ca sistemul claselor mobile, în funcție de aptitudini, aplicat de Charles Wassburne într-o suburbie a orașului Chicago, în anul 1922.

Alte modalități de organizare a activității instructiv-educative

- ❑ **Sistemul Mannheim** - sistemul claselor paralele sau diferențiate: a) clase normale; b) clase pentru deficienți; c) clase de recuperare; d) clase pentru copiii dotați. S-a aplicat în 1900 de către doctorii Kisinger și Moses.
- ❑ **Sistemul Decroly sau sistemul centrelor de interes** a fost inițiat la începutul secolului XX de pedagogul belgian Ovide Decroly. Disciplinele de învățământ sunt înlocuite cu „centre de interes”, care răspund nevoilor umane fundamentale: hrană, lupta pentru apărare, nevoia de acțiune etc.

Alte modalități de organizare a activității instructiv-educative

- ❑ **Metoda proiectelor** - elaborată de William Kilpatrick, la începutul sec. XX în S.U.A. Accentul se pune pe interesele elevilor și pe activitatea independentă, rolul educatorului fiind de îndrumător.
- ❑ **Sistemul Dottrens** a fost conceput de pedagogul elvețian Robert Dottrens, la începutul secolului XX. Se promova un învățământ individualizat, bazat pe fișe de activitate (de recuperare, de dezvoltare, de exersare, de autoinstruire etc.).
- ❑ **Sistemul muncii pe grupe** constituite în mod liber, după preferințele elevilor. A fost conceput de pedagogul francez Roger Cousinet în secolul XX și pune accent pe formarea deprinderilor de cooperare.

Tipuri de lecții

- ❑ **Tipul de lecție desemnează un mod de concepere și realizare a lecției, determinat de *sarcina didactică dominantă*, în funcție de care diferențiem:**
  - ❑ lecția de comunicare și însușire a noilor cunoștințe;
  - ❑ lecția de formarea a deprinderilor și priceperilor;
  - ❑ lecția de recapitulare și sistematizare a cunoștințelor;
  - ❑ lecția de verificare și apreciere a rezultatelor școlare.

Lecția de comunicare și însușire de noi cunoștințe

- Momentul organizatoric**
- Verificarea cunoștințelor însușite anterior**
- Pregătirea elevilor pentru receptarea noilor cunoștințe**
- Precizarea titlului și a obiectivelor lecției**
- Comunicarea/însușirea noilor cunoștințe**
- Fixarea și sistematizarea noilor cunoștințe**
- Explicații privind continuarea învățării acasă și pentru efectuarea temelor**

Lecția de formare a deprinderilor și priceperilor

- Momentul organizatoric
- Anunțarea subiectului lecției și a obiectivelor urmărite
- Actualizarea cunoștințelor necesare desfășurării activității
- Demonstrația sau execuția model
- Efectuarea de către elevi a activității
- Aprecierea performanțelor elevilor
- Precizări privind modul de continuare a activității

Lecția de recapitulare și sistematizare a cunoștințelor

- Momentul organizatoric**
- Anunțarea temei, obiectivelor urmărite și a planului recapitulativ**
- Recapitularea și sistematizarea cunoștințelor**
- Realizarea de către elevi a unor lucrări pe baza cunoștințelor recapitulate**
- Aprecieria activității, formularea concluziilor și explicarea temei pentru acasă**

Lecția de verificare și apreciere a rezultatelor școlare

- Momentul organizatoric**
- Stabilirea conținutului tematic ce urmează să fie verificat**
- Verificarea conținutului**
- Aprecierea rezultatelor**
- Precizări privind completarea lacunelor și corectarea greșelilor**

O alternativă de structurare a lecției

- Programul educațional *Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice* (LSDGC), creat în 1995 de J. Steele, K. Meredith, Ch. Temple, propune o alternativă la tipurile de lecție tradiționale, structurată pe următoarele etape:
  - **EVOCARE** - conștientizarea propriilor cunoștințe despre tema discutată;
  - **REALIZAREA SENSULUI** – înțelegerea și introducerea noile informații în schemele de cunoaștere existente;
  - **REFLECȚIE** - dezbateri, aplicații, schimburi de idei cu colegii, exprimarea noilor cunoștințe cu propriile cuvinte.

Exercițiu reflexiv

Creați șase propoziții pentru care acronimul să fie cuvântul **LECȚIA**. Toate propozițiile trebuie să exprime opiniile voastre despre lecție, tipuri de lecții, clasa de elevi, alternative de organizare a clasei ...

L .....

E .....

C .....

T.....

I .....

A .....

Evaluarea lecției

Criterii de evaluare	Indicatori	I	S	B	FB
Proiectarea lecției	Calitatea proiectului de lecție				
Realizarea lecției	Organizarea clasei și a activității Conținutul științific Strategia didactică Stimularea și activizarea elevilor Evaluarea formativă				
Comportamentul profesorului	Trăsături de personalitate Managementul timpului				

Alte forme de organizare a activității didactice

- consultațiile
- meditațiile
- cercurile pe obiecte de învățământ
- vizitele și excursiile/drumețiile:
  - vizite și excursii introductive;
  - vizite și excursii destinate dobândirii de noi cunoștințe;
  - vizite și excursii de fixare și consolidare a cunoștințelor.

Aplicație – Ghidul anticipativ/revizuit

Citiți următoarele afirmații și decideți valoarea lor de adevăr, punând adevărat (A) sau fals (F) în spațiul liber:

- (...) Lecția este principala formă de organizare a activității didactice.
- (...) Sistemul de organizare a procesului de învățământ pe clase și lecții a fost promovat în țara noastră după anul 1989.
- (...) Lecția unifică într-un ansamblu coerent interacțiunile dintre componentele procesului de învățământ: obiective, conținut, metode și mijloace de învățământ.
- (...) Clasa de elevi reprezintă cadrul organizatoric, structurat pe ani școlari, pe discipline de studiu, în conformitate cu anumite documente școlare.
- (...) Lecția poate fi organizată frontal, pe grupuri mici de elevi sau individual.
- (...) În practica educațională, proiectarea și realizarea lecției se bazează pe șabloane, structuri rigide, improvizatii și hazard.

Bibliografie

- ❑ Cerghit, I., (1983), *Perfecționarea lecției în școala modernă*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- ❑ Ionescu, M., Chiș, V., (1992), *Strategii de predare și învățare*, Editura Științifică, București.
- ❑ Ionescu, M., (2003), *Instrucție și educație*, Cluj-Napoca.
- ❑ Nicola, I., (1996), *Tratat de pedagogie școlară*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- ❑ Steele, J.L., Meredith, K.S., Temple, Ch., (1988), *Proiectul Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice*, Ghidul I, Editura Gloria, Cluj-Napoca.